

REJESTR PRIORYTETÓW CELÓW I ZADAŃ ŚRODOWISKOWYCH

Poniżej przedstawiono kryteria wyboru priorytetów, które były podstawą sformułowania przedsięwzięć planowanych do realizacji w okresie 2004 - 2007. Każde przedsięwzięcie/grupa przedsięwzięć zostało poprzedzone celem krótkoterminowym do roku 2007, określonym na podstawie opracowania pt.: „Program ochrony środowiska województwa śląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015”. Poszczególne przedsięwzięcia zostały przedstawione w tabelach, z podziałem na zadania inwestycyjne i poza inwestycyjne; dla poszczególnych przedsięwzięć podano instytucje realizujące, koszty oraz źródła finansowania.

Kryteria wyboru priorytetów

Priorytety ekologiczne w perspektywie do 2007 roku rozpatrywano z dwóch punktów widzenia. Pierwszy punkt - to priorytetowe komponenty (lub uciążliwości) środowiska, a drugi punkt widzenia - to priorytetowe przedsięwzięcia zmierzające do poprawy aktualnego stanu środowiska.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali powiatu, należy wymienić:

- wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy "Prawo Wodne" oraz innych ustaw komplementarnych,
- wynegocjowane przez Polskę okresy przejściowe dot. implementacji dyrektyw UE,
- dysproporcję pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym,
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali wojewódzkiej,
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami "Strategii rozwoju powiatu raciborskiego",
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

Priorytety ekologiczne

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria proponujemy, w perspektywie najbliższych czterech lat, następującą hierarchię potrzeb:

W zakresie poprawy jakości środowiska:

1. Poprawa jakości wód i zabezpieczenie przeciwpowodziowe. Zasoby wodne są tym komponentem, który wymaga największej liczby przedsięwzięć zarówno do poprawy i ochrony jakości zasobów wodnych, ochrony zasobów ilościowych, a także zabezpieczenia środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi. Przedsięwzięcia priorytetowe w skali powiatu wynikają z konieczności spełnienia przyjętych przez Polskę zobowiązań w zakresie wdrażania wymagań dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.

2. Racjonalizacja gospodarki odpadami w świetle wymagań określonych w nowych ustawach- wykorzystanie wzrastającej ilości odpadów komunalnych, które obecnie są w większości składowane.
3. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem ze źródeł komunikacyjnych:
  - modernizacja infrastruktury transportowej
  - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:

1. Efektywna ochrona przyrody, w tym wdrożenie systemu NATURA 2000
2. Ochrona i racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych
3. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo

W zakresie zadań systemowych

1. Rozwój edukacji ekologicznej
2. Zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach i doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblu lokalnym)

Należy zaznaczyć, że wiele przedsięwzięć proponowanych w ramach jednego zagadnienia wpisuje się także w pozostałe zagadnienia. Wynika to z faktu, że poszczególne elementy środowiska i uciążliwości środowiskowe są ze sobą powiązane i poprawa jakości lub ochrona jednego z nich zwykle skutkuje poprawą lub ochroną pozostałych.

Zadania środowiskowe do realizacji na lata 2004 – 2007

W formułowaniu planu operacyjnego, a więc listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 –2007, uwzględniono kryteria wyboru przedstawione wyżej. Na liście znalazły się m.in. przedsięwzięcia:

- proponowane do finansowania ze środków Funduszu Spójności na lata 2004 - 2006
- ujęte w „Strategii rozwoju powiatu raciborskiego” jako priorytetowe
- wskazane w "Programie ochrony środowiska województwa śląskiego" jako istotne dla województwa
- niektóre ze zgłoszonych do realizacji w najbliższych czterech latach przez gminy powiatu raciborskiego oraz najważniejsze zakłady przemysłowe (ankietyzacja gmin / zakładów)
- uzgodnione podczas warsztatów roboczych i konsultacji z przedstawicielami różnych instytucji / organizacji włączonych w zagadnienie ochrony środowiska w powiecie.

Wśród najważniejszych należy wymienić przedsięwzięcia ujęte w ramach projektów proponowanych do finansowania ze środków UE w latach 2004 - 2006:

- program kanalizacji sanitarnej Gmin Dorzecza Górnej Odry z odprowadzeniem ścieków do istniejącej oczyszczalni w Raciborzu
- budowa zbiornika "Racibórz Dolny"

Proponowane przedsięwzięcia ujęto w tabelach. Rejestr zadań środowiskowych został opracowany w oparciu o propozycje zawarte w ankietach i zgłoszone przez gminy oraz najważniejsze przedsiębiorstwa z terenu naszego powiatu

Tabela 1. Jakość wód i stosunki wodne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE							
1.	Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej, wydawanie i egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych	Gminy	bkd	bkd	bkd	bkd	-
2.	Wprowadzanie zapisów w planach zagosp.przestrz. chroniących obszary szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie wód przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów	Gminy	bkd	bkd	bkd	bkd	-
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczenia, poprawę jakości oczyszczania ścieków, sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody powierzchniowe</i>							
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Raciborza i sąsiednich gmin (Wg wniosku złożonego do Funduszu Spójności i podpisanego porozumienia międzygminnego „Program kanalizacji sanitarnej gmin dorzecza Górnej Odry” lub budowa i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do oczyszczalni w Raciborzu)	Gminy powiatu raciborskiego: Racibórz, Nędza, Kornowac, Rudnik, Kuźnia Raciborska, Krzyżanowice, Pietrowice Wlk. i gminy spoza powiatu: Lubomia, Lyski	350 000				Fundusz Spójności, Fundusze ekologicz. Środki własne gmin
2.	Budowa kanalizacji w gm. Krzyżanowice w sołectwach Zabełków, Chałupki, Rudyszwałd	Zakład Komunalny w Krzyżanowicach	bd				SAPARD, NFOŚiGW, budżet gminy
3.	Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w gm. Krzanowice	UM Krzanowice	20 000				środki pomocowe, WFOŚiGW, gmina
4.	Remont i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków w gminie Rudnik	UG Rudnik	200				GFOŚiGW, budżet gminy
5.	Budowa urządzeń oczyszczających na wylotach kanalizacji deszczowej	UM Raciborza	175	180	200	220	budżet gminy
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r. Zapewnienie mieszkańcom powiatu dostępu do wody o jakości odpowiadające normom wody do picia oraz w niezbędnej ilości na potrzeby socjalno-bytowe</i>							
6.	Wymiana wodociągowych rur żeliwnych o dł. 34 km	UM Krzanowice	11 900				środki pomocowe, WFOŚiGW, gmina
7.	Rozbudowa sieci wodociągowej w gm. Krzanowice	UM Krzanowice	2 100				środki pomocowe, WFOŚiGW, gmina
8.	Spinka wodociągu Chałupki-Borucin	Zakład Komunalny w Krzyżanowicach	305	405,			budżet gminy
9.	Modernizacja sieci tranzytowej Tworków - Bienkowice	Zakład Komunalny	758	758			budżet gminy

		w Krzyżanowicach					
10.	Budowa sieci wodociągowej i remont starej w gm. Kornowac	UG Kornowac	383				WFOŚiGW, środki unijne, środki własne
11.	Modernizacja i budowa sieci wodociągowej w gminie Kuźnia Raciborska (m. Kuźnia Raciborska, Podbiała, Paproć, Białe Dwory i Rudy).	UMiG Kuźnia Raciborska	bd	bd			WFOŚiGW budżet gminy
12.	Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy Racibórz	ZWiK w Raciborzu	1232	1126	2297	1790	Budżet gminy
13.	Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody dla gminy Racibórz	ZWiK w Raciborzu	652	915			Budżet gminy, środki zewnętrzne
14.	Rozbudowa i modernizacja istniejącego ujęcia wód głębinowych dla gminy Racibórz	ZWiK w Raciborzu	255				Budżet gminy, środki zewnętrzne
15.	Budowa Zakładu Uzdatniania Wody Strzybnik (budowa magistrali przesyłowej śr. 500 mm)	ZWiK w Raciborzu	2007	3006	3000	3000	Budżet, środki zewnętrzne
16.	Modernizacja i budowa hydroforni	ZWiK w Raciborzu	90	90	90		Budżet gminy
17.	Wymiana sieci wodociągowej w gminie Pietrowice Wlk. o dł. 2 km.	UG Pietrowice Wlk.	700				SAPARD, budżet gminy
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych</i>							
18.	Zakup myjni samochodowej z zamkniętym obiegiem wody	PKS sp. z o.o.	400				środki własne, Phare2001
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Opracowanie i sukcesywne wdrażanie kompleksowego programu ochrony przeciwpowodziowej i rozwój systemów małej retencji</i>							
19.	Budowa zbiornika "Racibórz Dolny"	RZGW Gliwice	280 000				Fundusz Spójności, Budżet Państwa
20.	Budowa zbiornika retencyjnego na Białej Wodzie o pow. 20 ha	RZGW Gliwice		10 000			Środki własne, Budżet państwa, Fundusze ekol.
<i>Jakość wód i stosunki wodne - koszty w latach 2004 – 2007 – 698 234 tys. PLN</i>							

Tabela 2. Powietrze atmosferyczne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE							
1.	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej	Starostwo Powiatowe, Gminy	bkd	bkd	bkd	bkd	
2.	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne	Starostwo Powiatowe, Gminy	bkd	bkd	bkd	bkd	
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Ograniczanie emisji z procesów spalania paliw</i>							
1.	Modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej wraz z termomodernizacją	Starostwo Powiatowe, Gminy	2906	220	220	120	PFOŚiGW, GFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Szwajcarski
2.	Doprowadzenie gazu i gazyfikacja gmin	prywatni inwestorzy, gmina	bd	bd	bd	bd	prywatni inwestorzy, gmina
3.	Dofinansowywanie modernizacji źródeł ciepła mieszkańcom gmin	Gminy	130	30	30	30	GFOŚiGW
4.	Modernizacja kotłowni węglowej	Raciborska Spółdzielnia Mleczarska	100	100			środki własne, Fundusze ekologiczne
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych</i>							
5.	Remont kapitalny układu absorpcji gazów odlotowych na wydziale półproduktów, Modernizacja instalacji odpylania z wydz. proshkowni, Instalacja suchej neutralizacji w technologii proshku do prania, Montaż instalacji odpylania i odkurzania z części technologii proshków do prania, Modernizacja instalacji wykwaszania ługów pomydlanych – likwidacja niezorganizowanej emisji kwasu siarkowego	Henkel Polska S.A.	9 750	90	70	40	środki własne
6.	Budowa instalacji RTO dla wydziału wyrobów zielonych (obniżenie emisji węglowodorów), Budowa instalacji RTO dla pieców kręgowych (obniżenie emisji węglowodorów)	ZEW SA	2 500		16 800		środki własne
7.	Modernizacja zespołów śrutowni komorowej w hali II, Modernizacja pieca tłoczni, Termomodernizacja hal przemysłowych	RAFAKO SA	150	1 750	150	150	środki własne, Fundusze ekologiczne
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Ograniczanie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza</i>							
8.	Zakup autobusów z silnikami spełniających normy Euro 2 i 3	PKS sp. z o.o.	600	600	600	600	środki własne, Phare 2001
Powietrze atmosferyczne - koszty w latach 2004 – 2007 – 37 556 tys. PLN							

Tabela 3. Hałas

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców i środowisko</i>							
1.	Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	gminy	bkd	bkd	bkd	bkd	-
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE							
1.	Ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dot. infrastruktury drogowej: budowa obwodnic, poprawa nawierzchni dróg, optymalizacja płynności ruchu,	Przedsięwzięcia ważne dla ochrony powietrza, ale nie wyceniane w ramach Programu ochrony środowiska					
2.	Systematyczne wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej	gminy	10	10	10	10	środki własne gmin
Hałas - koszty w latach 2004 – 2007 - 40 tys. PLN							

Tabela 4. Przyroda i krajobraz

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN.				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Rozwój obszarów cennych przyrodniczo, w tym chronionych, na terenie powiatu</i>							
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE							
1.	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej w gminach, które jej nie posiadają	gminy	6	6	6	6	środki własne gmin
2.	Włączenie do sieci NATURA 2000 wytypowanych OSO i SOO na terenie powiatu	Ministerstwo Środowiska, Wojewoda	bkd	bkd	bkd	bkd	-
3.	Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Doliny Rudy od Zbiornika Rybnickiego do ujścia do Odry	Gmina, Wojewoda	5				środki własne, środki wojewody
4.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Las Tworkowski” w gm. Krzyżanowice	Gmina, Wojewoda	5				środki własne, środki wojewody
5.	Utworzenie użytków ekologicznych w gminie Krzanowice: „Dolina Białej Wody”, „Murawy w Wojnowicach”	Gmina, Wojewoda	20				środki własne, środki wojewody
6.	Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w „Dolina Cyny” w gm. Krzanowice	Gmina, Wojewoda	5				środki własne, środki wojewody
7.	Ustanowienie pomników przyrody w gm. Krzanowice wg zapisów SUIKZP	Gmina, Wojewoda	20				środki własne, środki wojewody
8.	Utworzenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w gm. Pietrowice Wielkie	Gmina, Wojewoda	20				środki własne, środki wojewody
9.	Wpisanie do rejestru pomników przyrody nowych okazów drzew w gminach powiatu	Gminy, Wojewoda	10				środki własne, środki wojewody
10.	Opracowanie EKO PLANU rejonu Kościoła św. Krzyża – ochrona doliny rzeki Troi	Spółeczny Komitet	20	20			darowizny, środki pomocowe
11.	Uzgodnienia planistyczne PK „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	ZPK woj. Śląskiego, gmina			30		środki własne, środki wojewody
12.	Realizacja działań określonych w „Programie ochrony przyrody” Nadleśnictwa Rudy Raciborskie	Nadleśnictwo Rudy	100	100	100	100	RDLP, Fundusz Leśny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE							
1.	Pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody w powiecie	Gminy	365	315	365	365	własne gmin, GFOŚiGW, środki zewn.
2.	Urządzanie Arboretum Bramy Morawskiej	UM Racibórz	170	200	250	250	GFOŚiGW, budżet gminy, środki zewn.
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Rozwój terenów zieleni</i>							
3.	Bieżąca konserwacja zieleni w miastach i gminach powiatu	Gminy	1140	970	1120	1120	własne gmin, GFOŚiGW
4.	Tworzenie nowych terenów zieleni w gminach	Gminy	170	100	100	100	własne gmin, GFOŚiGW
Przyroda i krajobraz - koszty w latach 2004 – 2007 – 7 679 tys. PLN							

Tabela 5. Lasy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN.				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Restytucja zdegradowanych zasobów leśnych i przebudowa drzewostanów</i>							
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE</i>							
1.	Wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień	gminy		10	10	10	środkifdot cel wojew własne gmin
2.	Opracowanie planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa		30				PFOŚiGW, WFOŚiGW, dotacja celowa wojewody
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE</i>							
1.	Realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi	Nadleśnictwo Rudy	bd	bd	bd	bd	środki budżetowe, środki własne Lasów Państwowych
<i>Lasy - koszty w latach 2004 – 2007 – 60 tys. PLN</i>							

Tabela 6. Gleby

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN.				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE</i>							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Kontrola poziomu zanieczyszczenia gleb</i>							
1.	Bieżąca inwentaryzacja gleb zdegradowanych	Starostwo			5	5	PFOŚiGW
2.	Monitoring gleb w ramach projektu: „Program ochrony gruntów rolnych powiatów raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego przed degradacją wynikającą z nadmiernej kwasowości gleb oraz działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego”	Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach, gminy	140	253	366	207	SCh-R, WFOŚiGW, środki własne gmin
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE</i>							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi</i>							
1.	Wapnowanie gleb kwaśnych w gminach powiatu	rolnicy, RODR, SCh	bd	bd	bd	bd	WFOŚiGW, GFOŚiGW
2.	Przeprowadzenie bieżących rekultywacji gleb zdegradowanych w wyniku działań niepożądanych	Starostwo Powiatowe, właściciele terenów	30	30	30	30	środki własne właścicieli terenów
<i>Gleby - koszty w latach 2004 – 2007 – 1 096 tys. PLN</i>							

Tabela 7. Zasoby surowców

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN.				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE</i>							
<i>Cel krótkoterminowy do 2007 r.: Właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych</i>							
1.	Bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	koncesjonariusze	bd	bd	bd	bd	koncesjonariusze
<i>Zasoby surowców - koszty w latach 2004 – 2007 – bd</i>							

Tabela 8. Edukacja ekologiczna

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN.				Potencjalne źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE</i>							
1.	Prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych w Arboretum Bramy Morawskiej	UM Raciborza, szkoły	bdk	bdk	bdk	bdk	-
2.	Wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, niska emisja)	szkoły	bdk	bdk	bdk	bdk	-
3.	Organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej	Starostwo Powiatowe, Gminy	20	20	20	20	PFOŚiGW, GFOŚiGW
4.	Bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony	Starostwo Powiatowe, gminy	bdk	bdk	bdk	bdk	-
5.	Szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	Starostwo Powiatowe, RODR	2	2	2	2	PFOŚiGW, RODR
<i>PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE</i>							
1.	Zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu	Nadl. Rudy Racibor. ZPK O/Rudy, Gminy	10	10	10	10	środki własne jednostek realizujących
2.	Rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych o wysokich walorach przyrodniczych	Nadleśnictwo Rudy Raciborskie, ZPK O/Rudy, Gminy	10	10	5	5	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW, NFOŚiGW
3.	Dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminach powiatu	Starostwo Pow., gminy, szkoły	10	10	10	10	PFOŚiGW, GFOŚiGW
<i>Edukacja ekologiczna - koszty w latach 2004 – 2007 - 198 tys. PLN</i>							